

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

Telefon šte. 552

LJUBLJANA, dne 17. novembra 1923.

Telefon šte. 552

ŠTEV. 136.

Naši gospodarski krogi in državno uradništvo.

Popolnoma pravilno se pri nas poudarja, da je srečna usoda naše domovine v prvi vrsti odvisna od zadovoljive rešitve upravnega vprašanja. Vprašanje Jugoslavije je v jedru vprašanje dobre ureditve uprave. Kdor ima pred očmi, da se je v posameznih delih naše države pred ujedinenjem upravljalo po sedem različnih upravnih sistemih, hitro lahko razume, zakaj je pri nas administracija države tako težavna. Če pa so prilike in razmere pri nas tako težke, potem je jasno, da potrebujemo baš v svoji upravi kar najboljšo uradništvo. Osobito prva leta obstanka države je potrebno, da ima država na razpolago dobre in zadovoljne uradnike. Žalibog v tem pogledu pri nas prilike niso zadovoljive. Tekom prvih let se je premalo pazilo na to, da se državi ohrani dobre uradnike. Preveč nalahko in brez preudarka se je gledalo in celo podpiralo odhajanje izkušenih uradnikov, ki so dali slovo državni službi v svojih najlepših letih ter odnesli svoje izkušnje in svoje znanje drugam, često na tako mesto, da sedaj porabljajo svoje znanje uspešno proti državni administraciji. Ta proces žalibog napreduje in celo pri nas v Sloveniji vidimo, kako se manjša in krči število dobrih in izvežbanih uradnikov. Ali razmere, kakor obstoje, so pač take, da je razumljivo, ako beže iz državne službe najboljši elementi. Mnogo vzroka za te žalostne pojave daje naziranje, ki obstoji v tem pogledu v naši centrali, kjer v nasprotno z naziranjem v naprednih državah stoji mnogi na stališču, da je za činovnika kmalu kdo dober. To naziranje o činovnikih, to podcenjevanje uradniškega stanu, ki je prevzeo iz prejšnjih malih razmer v Srbiji, je še danes jako velike škode za ves uradniški problem v veliki ujedineni domovini, kjer se žalibog na merodajnih vodilnih mestih ne posveča uradniškemu vprašanju tiste važnosti, kakor jo zasluži ta šteber vsake dobre državne administracije.

Naši produktivni sloji, naši trgovci in industrijalci v Sloveniji zastopajo ves čas stališče, da nam treba za dobro upravo predvsem dobrega uradnika. Naši produktivni stanovi so na stališču, da se mora uradnik čutili zadovoljnega v svojem poklicu. Dosledno zastopajo mnenje, da mora biti uradnik v državni upravi postavljen tako, da s svojimi rednimi dohodki lahko živi dostojno in da ga v njegovem delu ne sme ovirati in razjedati skrb za preživljenje sebe in svoje rodbine. Uradnik mora ceniti svoje mesto. Imeti mora svoj ponos, čutili se mora poklicanega, da objektivno zastopa v službi države splošne interese in da jih tudi po potrebi brani napram vsakemu. Uradnik mora biti materijelno tako situiran, da je neodvisen v svojem poklicu in da ga življenske skrbi nikdar ne zavajajo na stranpot. Položaj uradništva naj bo tak, da ima uradniški stan privlačno silo za dober naraščaj in za dober pomladek.

Naši produktivni stanovi vedo, da je uspevanje solidne in resne obrtnosti in kupčije mogoče samo tedaj, kadar je uprava v rokah dobrega uradništva, katero smatra za svojo čast, da v popolni neodvis-

nosti upravlja redno in z veseljem svoje dolžnosti. Naši gospodarski krogi so prepričani, da morajo nastati za trgovino in obrt strašne razmere, ako uradnika začne moriti skrb za obstanek in postaja dostopen korupciji. Nevzdržne razmere morajo nastati, če zavlada mnenje, da si sme uradnik iskati dobička iz konjunktura, ki jo nudi njegov uradni položaj.

Naši gospodarski krogi so se v naši novi državi vedno zavzemali za to, da je materijelni položaj našega uradništva dober in da se uradnika plača tako, da more dostojno in pošteno živeti od svojih rednih dohodkov. To načelo so gospodarski krogi v svojih organizacijah vedno dosledno zastopali.

Naši gospodarski krogi so vsa leta s simpatijami spremljali upravičeno prizadevanje naših uradnikov za izboljšanje svojega položaja. Ponovno so se oglašali z vsem poudarkom za to, da država poskrbi za dostojne plače svojim uslužbencem. Naši gospodarski krogi z odkritosrčnim obžalovanjem gledajo te dni, kako doživlja naše zmučeno uradništvo novo naravnost sramotno razočaranje v svojih upravičenih pričakovanjih. Dolga

lačna leta, polna pomanjkanja, se trudijo naši uradniki za izboljšanje svojega položaja. Po tolikem trpljenju in po tolikem čakanju se je vendar računalo, da dobe končno posršene službene prejemke. Ali v zadnjem času se je žalibog pokazalo ponovno, kako neodpušno se izigravajo uradniški interesi. Predvsem je prinesla razporeditev uradništva celo vrsto vnebovpijočih krivic in sramotnih ponižanj zaslužnim dolgoletnim državnim nameščencem. Zahteva najprimitivnejše pravičnosti je, da se ti grehi zoper Sv. Duha popravijo in se poskrbi za pravično razvrstitev uradništva. In komaj se je razburjenje zaradi nepravične razvrstitve malo poleglo, prihaja nova pretresljiva vest, katera javlja, da se hoče zadati našemu uradništvu strašen udarec z buzdovanom. Tako dolgo napovedane plačne prejemke kanijo naenkrat zopet skrčiti. Namera je, da se reducira sredi trde draginje draginjske doklade za polovico. Proti takemu nevednemu, nerazumnemu in nečastnemu postopanju mora naš gospodarski svet kar najodločnejše protestirati in zahtevati, da se prepreči nameravana strašna krivica.

M. S—ič:

Gospodarstvo Jugoslavije v bližnji bodočnosti.

Zagrebski bančni ravnatelj Weißmaier je rekel pred dobrim mesecem, da inozemstvo Stojadinovičevega optimizma ne presoja prav. Iz njegovih izjavanj še ne sledi, da misli na hitro in stalno dviganje dinarja; on misli le, da se bo dinar polagoma utrdil in počasi se dvigajoča kriva črta dinarjevega kurza se bo po njegovem mnenju ustalila šele čez več let. Stojadinovič nizkega kurza ne smatra za največje zlo in pravi, da uničujoče vplivajo le nenadne spremembe. Njegov program je stvarno delo; nobena stvar ni bolj pogrešena, kakor če hočemo na naravni razvoj vrednosti denarja vplivati z umetnimi sredstvi. Vprašanje valute ni eno samo, temveč jih je več; raztezajo se na vse panoge gospodarskega življenja. In zato smo začeli z intenzivnim delom pri železnicah in ladjah in pri eksportni trgovini. Predpogoj za stalno utrditev in dviganje dinarja je ta, da izigine pasivna bilanca, kar se bo v doglednem času gotovo dalo doseči. Weißmaier ne verjame, da bi znašal pasivum naše trgovske bilance v letih 1919 do 1922 zares sedem milijard, kakor pravi statistika. Pravi, da nismo pasivni niti za polovico te vsote. Napaka tiči v slabi organizaciji statističnega urada in pa v deloma nepravilnem, deloma pomanjkljivem deklariranju, zlasti pri eksportu. Pametna gospodarska politika mora našo pasivno bilanco na vsak način spremeniti v aktivno.

»S par slučajih hočem pokazati, na kako nenaraven način smo prišli do pasivne bilance. Sladkornih tovarn imamo toliko in s tako močno produkcijsko kapaciteto, da bi popolnoma lahko pogrešali import, ki našo bilanco tako obremenjuje in bi nam še zelo veliko preostalo za eksport. Kje je vzrok? Sladkorne tovarne morajo delati z močno reduciranim obratom, ker so se s prehitro in preradikalno agrarno reformo veleposestva preveč razkosala, kmet pa nima smisla za produkcijo sladkorne pese. Obrača se pa že na boljše. V začetku so izrabile tovarne samo četrtino svoje ka-

pacitete, danes jo pa lahko že nad polovico. V doglednem času bodo pa izrabile lahko vso kapaciteto; seveda bo pa morala vlada izpolniti svojo obljubo in prisiliti male kmete s pripravnimi sredstvi, da bodo peso kultivirali. Včasih se pa celo zgodi, da imajo naše domače tovarne zadostno zalogo na razpolago in vendar kupujemo ob istem času preko Trsta češkoslovaški ali pa inozemski sladkor. To pa zato, ker je transport po južni železnici hitrejši in zanesljivejši, kakor pa transport po drugih železnicah. In moka? V Dalmaciji na primer konsumirajo veliko ameriške in sicer slabše moke, kakor je naša; to pa zato, ker jo dobijo preko morja lahko v določenem času, dočim točnost spriči naših žalostnih železniških razmer in zvez pri nas ni mogoča. Iz tega vidimo, da naša pasivna bilanca ni kronična in da se da s primernimi sredstvi kaj kmalu ozdraviti.

Glede bodočnosti dinarja so vsi strokovnjaški krogi prepričani, da se bo dinar stalno dvigal, počasi sicer, kar je pa boljše, kakor če gre v skokih. Šel bo tudi semintja nazaj, a glavna tendenca bo le navzgor. Kdor špekulira na dinar à la longue — na daljšo dobo —, bo gotovo prišel na svoj račun. Jugoslavija je tako kakor Rumunija, dežela neizmernega bogastva v vseh ozirih in z vsemi naravnimi pogoji za razvoj zdrave in dobičkanosne industrije. Novi davčni predlogi so zelo strogi, vendar za poljedelstvo še približno ne tako, kakor za obrt in trgovino. Pravijo, da bo po uzakonjenju teh predlogov državno gospodarstvo prišlo do ravnovesja in da bo to odločilno vplivalo na kurz dinarja. Naše poljedelstvo je sedaj v prehodni dobi. Vsi smo prepričani, da se bo kmetom dobro godilo. Samo produkcija mora biti bolj intenzivna, kakor je bila dosedaj in se bo tudi to dalo kmalu doseči. Kje smo sedaj še za Češko, Belgijo ali Dansko? Potem bo pa baziralo bogastvo Jugoslavije na širši in bolj varni podlagi. Naša industrija je še zme-

raj preležno navezana na poljedelstvo in gozdarstvo; splošno dela dobro, čeprav je tudi tukaj prehod večkrat hud. Namen, da nadomestimo inozemski kapital v industriji z domačim, se ni popolnoma posrečil; vrhutega je pa začelo v zadnjem času prevladovati mnenje, da moramo tuji kapital celo vabiti, ne se ga pa ofresati; zlasti, kadar gre za industrijske panoge, ki jih imamo še malo ali pa prav nič. Treba je študirati samo našo uvozno statistiko, pa vidimo, kakšne naloge ima še industrija v Jugoslaviji. Končno kritizira Weißmaier prestrogo deflacijsko politiko in omejitve sezijskih kreditov na 150 milijonov dinarjev. To je eksportu le v kvar. Jedro deflacijske politike je zdravo, samo predaleč ne smemo iti.

Nazadovanje naše mlinske industrije.

(Iz Osijeka.)

Mlinska industrija se nahaja v Jugoslaviji v jako kritičnem položaju. Veliko mlinov je obrat popolnoma ukinilo, večina pa jih dela z zmanjšano kapaciteto. Vzroke je iskati v naslednjih dejstvih: Predvsem so krive tem razmeram slabe železniške razmere. Pomanjkanje vagonov je postalo tako veliko, da rabi n. pr. eden vagon pšenice predno pride od producenta do konsumenta skoro dva meseca. Ravno toliko časa leži tudi zadevni obratni kapital mrtev. Veliko denarno pomanjkanje onemogočuje, da bi se mlini založili s pšenico. Posledica denarnega pomanjkanja je padanje cen. Kdor ima denar ter plača pšenico z gotovino, jo lahko dobi precej ceneje. Toda redki so trgovci, ki imajo danes zadostno gotovine. Pa tudi če bi imeli naši mlini denar in pšenico, bi odjemalcev v Dalmaciji in Hercegovini ne mogli zadovoljiti, ker vsak mlin v Osijeku lahko pošlje v Bosno ali pa skozi Bosno le en vagon moka. Sam prometni minister, koš upravni svetnik nekega osiješkega mlina, trpi postopanja Schlendrijana v Bosanskem Brodu, kjer moka, prišedši do ozkoirne železnice, zastane. Medtem so Italijani preplavili s svojo moko Dalmacijo, Hercegovino in del Like. Najbolj absurdno, kar si pa človek misliti more je, da se za uvoz moka in pšenice ne zahteva nobene carine, pač pa se za oba omenjena produkta zahteva visoka izvozna carina. Vsled izvozne carine niti čeških, niti avstrijskih tržišč ne moremo uspešno zakladati. Italijani pa so v stajnu našo industrijo uničiti. Vsak teden dobivajo naša industrijska podjetja cirkulare od trgovskega ministrstva v svrhu zaščite naše industrije, na to pa ne mislijo, da s sedanjo carinsko politiko naši mlini ne morejo izvažati. Konstatiramo s sramom, da so ogrski mlini v inozemstvu naši največji konkurenti. To pa jim ni težko, ker vlada ž njimi vse drugače postopa. Narodna banka se pogaja z vsakim posebej ter jim podeljuje kredite po obsegu njihovega obrata, o čemur pa naš finančni minister nima pojma. Reguliranje cen žitu se vrši v sporazumu med vlado in mlini. Tendence ogrske vlade je, mlinsko industrijo sciliti kar največ mogoče. Kaj pa stori naša vlada v tej zadevi? Vsaka tozadevna prošnja roma pri ministru v koš in naša mlinska industrija ne najde nikjer zaščite.

Mezda pri akordnem delu.

Obrtno sodišče.

Pri toženi družbi je v veljavi obojestransko priznana kolektivna pogodba z dne 28. oktobra 1922. Kot livar je spadal tožitelj v prvo skupino delavcev ter mu je kot delavcu III. kategorije šla mezda 18 K od ure.

Tožitelj je prevzel pri toženki poznejše akordno delo in opravil v času od 14. do 20. decembra 1922 v akordu 48 ur, pri tem pa izdelal toliko, da mu je toženka izplačala za delo samo 540 K, medtem ko bi pri urnem delu zaslužil v 48 urah 864 K.

Da je izdelal v akordu toliko manj, je pojasnjeval tožitelj s tem, ker mu toženka ni hotela dati peči, kjer bi se zmrazjeni pesek otajal, kar ga je pri delu zamudilo toliko, da ni zaslužil niti temeljne mezde. Zaradi tega je tožil toženko na plačilo difference 324 K.

Toženka je predlagala zavrnitev tožbenega zahtevka ter je ugovarjala, da se tožitelj neupravičeno sklicuje na s kolektivno pogodbo za njegovo kategorijo določeno mezdo, ker je on prevzel delo v akordu in zamore zahtevati le plačo za v akordu izvršeno delo. V kakih okoliščinah mu bo delati, je pri prevzemu dela že vedel in je moral vsled tega tudi vedeti, če bo s fiksnimi akordnimi nastavki, označnimi na akordnem listku, zamogel izhajati in je bil sicer glasom kolektivne pogodbe upravičen, akordno delo odkloniti.

Obrtno sodišče je tožbo in zahtevke zavrnilo, opiraje se na sledeče:

Za razmerje med strankama je merodajna kolektivna pogodba z dne 28. okt. t. l., na katero se tudi obe stranki sklicujeta. Pogodba navaja pod II. točko akordne nastavke in določa način njih proračunavanja, v III. točki pa določa temeljne mezde delavcem, ki jih razporeja v osem skupin. Točki II. in III. sta torej povsem ločeni, ne posegata druga v drugo in naravnost izključujeta uporabo ene na razmerje, urejeno z drugo z edino izjemo, da se ima glasom II. točke vzeli urno delo delavca druge kategorije kot merilo za fiksiranje akordnih nastavkov, čemur se pribije potem še 20%. Vsled tega akordni delavec nikakor ne more zahtevati v točki III. določenih mezd. Če bi se bilo to nameravalo, moralo bi biti izreno določeno.

Sicer se pa glasom II. točke kolektivne pogodbe vzame pri fiksiranju akordnih nastavkov kot merilo urna mezda delavca druge kategorije, v predležem slučaju torej, ker je tožitelj delavec tretje, namreč

slabejše plačane kategorije, še celonjemu v prid višja mezda, h kateri se je pribilo še 20%.

Če tožitelj vzlic temu ni zaslužil z akordnim delom niti toliko, kolikor bi bil zaslužil z urnim delom, pripisovati ima le sebi. Ko je prevzel namreč akordno delo, dobil je v smislu II. točke kolektivne pogodbe akordni listek z natančno označeno ceno. Takrat je moral znati presoditi, če mu kaže prevzeti to akordno delo, in takrat je tudi že vedel, v kakšnih okoliščinah mu bo delati, osobito tudi, če bo imel peč za otajanje peska. Po II. točki kolektivne pogodbe je imel takrat pravico, delo odkloniti. Ker tega ni storil, je sprejel toženkino ponudbo in tako je bilo med strankama sklenjena že individualna mezdana pogodba, po kateri je imel tožitelj dobiti plačo za v akordu izvršeno delo v višini, določeni z akordnim listkom, ki je bil ravno podlaga tej mezdni pogodbi.

Ker je pa plačo v tem znesku tožitelj prejel, kar sam priznava, je bilo njegov tožbeni zahtevak zavrniti.

Trgovina.

Opozorilo poštom v Turčijo. Konzularno trgovinsko oddeljenje ministrstva zunanjih del naznanja: Naš trgovski in delavski svet, ki odhaja v Turčijo bodisi poslovno, bodisi v cilju zaposlenja in iskanja službe, se obvešča, da ne odhaja tja vsled latentne gospodarske krize tamošnjega trgovskega tržišča in velike brezposelnosti, kar je povzročilo zapuščenje Turčije v masah. Naši ljudje brez sredstev se obračajo na naš konzulat nemogoče ustreči jim ter jim repatriрани na državne stroške. Ker pa je število takih oseb zelo veliko, je konzulat nemogoče ustreči jim ter jim omogočiti povratek v domovino.

Obrt.

Obrtniški koledar 1924. Obrtniški koledar 1924, bo ta teden gotov in se bo takoj razposlal vsem, ki so ga že naročili. Vsebina koledarja se je izpopolnila, tako da se je po možnosti ustreglo vsem željam, ki so bile izražene založništvu koledarja tekoma leta. Koledar bo služil vsem obrtnikom kot kazipol, v njem bodo dobili vse potrebne informacije v obrtnih, davčnih in drugih vprašanjih, zato ga vsem najtopleje priporočamo. Naročila na koledar sprejema tudi upravništvo »Trgovskega lista«.

Denarstvo.

Izmenjava novčanic v pljujskem okraju. Na dopis, katerega je naslovilo upravništvo »Trgovskega lista« na Delegacijo ministrstva financ za Slovenijo v Ljubljani glede zamenjave novčanic v pljujskem okraju, je gospod de-

legal, kakor smo že poročali, sporočil našemu upravništvu, da je že 26. oktobra zahleval od davčnega urada tozadevno stvarno poročilo, in mu pri tej priliki ukazal, da takoj naroči novo zalogo novčanic po 50 in 25 para za zamenjavo. Dodatno k temu poročilu, sporoča g. delegat, da je v poslu zamenjave novih novčanic državne izdaje nastal zastoj skoro v celi Sloveniji, ker od finančnega ministrstva, kljub urgencam, še ni prejel zaprosene nadaljnjee zaloge novih novčanic po 1 dinar in 50 para. Da bi se pa v pljujskem okraju moglo nadaljevati z zamenjavo vsaj trenolno in v omejenem obsegu, je gospod delegat nakazal davčnemu uradu v Ptuj 10.000 komadov novih novčanic po 1 dinar iz zaloge drugih davčnih uradov in pa isto množino novih novčanic po 50 para iz dokaj pičle založbe delegacije. Hkratu je dal g. delegat davčni urad dovoljno založili z novčanicami po 25 para, ki so še povsem porabne za promet.

Franosko posojilo Jugoslaviji. Kakor javlja »Flavas«, je bil dne 14. t. m. razdeljen v senalu in v zbornici referat poslanca Louisa Marina o dovolitvi posojila v znesku 300 milijonov frankov Jugoslaviji.

Davki.

2 % pridobinska davčna varščina. Izvozniki in uvozniki plačujejo ob carinjenju blaga poleg carine tudi 2% davčno varščino od deklarativne vrednosti blaga, ako se ne izkažejo s potrdilom davčnega urada, da so plačali davek za pretekla leta in za vsa iztekla četrtletja tekočega leta. Domačim izvoznikom in uvoznikom se eventuelno pobrana varščina zaračuni pri pristojnem davčnem uradu na račun njihovih davkov, varščina, katero plačajo pa inozemci ali osebe, katerim davek od obrti, v katero spada izvoženo ali uvoženo blago ni predpisan, pa se odpremi osrednji državni blagajni. Neko trgovsko združenje je stavilo predlog, da se ta varščina poviša od 2% na 6%. O tem predlogu je razpravljala industrijski odtsek trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na seji dne 12. t. m. in sklenil, da smatra predlagano povišanje za umestno in v svrhu zaščite domače legitimne trgovine za neobhodno potrebno. Tekom debate se je povdarjalo nujno potrebo, da se po možnosti izloči inozemski upliv pri naši izvozni trgovini. Inozemska konkurenca ob ugodnih valutnih konjunkturah kupuje od malega producenta blago (les, živino, deželne pridelke itd.) daleko pod tržno ceno in s tem oškoduje naše gospodarstvo za končni trgovski dobiček. Ta škoda znaša na leto milijonske vsote, ki niso v nikakem pravnem razmerju z dohodki 2% davčne varščine. Pri sklepanju se je uvaževalo, da domača podjetja itak redno plačujejo davke in bi povišanje ne občuila, ker se jim ev. plačana varščina

proračuni na davke, dočim bi nasprotno kolikor toliko vzelo konvencionalno inozemski konkurenci.

Obdačba prebivalstva v Jugoslaviji. Po poročilu trgovskega glasnika odpade na osebo v Jugoslaviji 850 dinarjev letnega davka in to po novem proračunu. Značilno je, da odpade $\frac{1}{3}$ gornje svoje na direktno obdačbo, $\frac{2}{3}$ pa na indirektno.

Carina.

Carinski prejemki v tretji desetini meseca oktobra 1923. V tretji desetini oktobra so znašali carinski prejemki v srebru: v Gornji Radgoni 110.705 Din, na Jesenicah 840.266 Din, v Ljubljani 4.002.848 Din, v Mariboru 3.140.222 Din, na Rakeku 508.434 Din, v Celju 944.648 Din. Več nego v Ljubljani je pobrala le carinarnica v Zagrebu juž. kol., namreč 9.204.259 Din. Celokupni carinski prejemki v navedeni dobi so znašali 57.368.152 Din.

Promet.

Odstranitev firnih naprav v Teznu in Zalogu. Z ozirom na znatne demontaže železniških tirov na premikalnih kolodvorih v Zalogu in na Teznu je prosila Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani Državno upravo južne železnice za lozadevne informacije, na kar se je že sporočilo, da se je na poslajah Zalog in Tezno odstranilo samo toliko tirov, v kolikor je bilo dopustljivo iz obratnega stališča. Za sedaj se ne namerava demontirati še nadalje tije, vendar se bo vršila tudi v bodoče vsaka odstranitev firnih naprav v posameznih poslajah le v okvirju dopustljivosti iz obratnega stališča. Državna uprava južne železnice ohdrži material v lastnem delokrogu.

Ukinjenje reekspedicij na železnici. V odgovoru na vlogo glede ukinjenja reekspedicije, je sporočila generalna direkcija državnih železnic Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da generalna direkcija železnic za sedaj ne more ukiniti prepoved reekspedicije pošilk, ker je bil ta sklep sprejet v posebni konferenci in ga je tudi odobril minister saobračaja.

Prometne spremembe. Ravnateljstvo državne železnice v Zagrebu objavlja, da se izza dne 15. novembra t. l. ukine med Vrhovinami in Ogulinom mešanec št. 839, in da se namesto tega da v promet, izza gori navedenega dne, vlak št. 831/a, ki bo odhajal iz Vrhovin ob 4.55 in dohajal v Ogulin ob 8. uri.

Reorganizacija prometne službe. Minister za promet g. Velizar Janković je dne 15. t. m. podpisal naredbo o organizaciji železniške službe, ki se bo te dni objavila. Za vsa trčenja in nesreče slučaje bo odgovorna direkcija, odnosno direktor železnice in njegov pomočnik. Na podlagi tega akta so preklicane naredbe načelnikom pomelnega, eksekutivnega in strojnega odelenja, da v roku petih dni izvršijo popolno reorga-

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Ko je pri zadnjem pogoju plemenitaš nevoljno dvignil glavo, mu je Ehrenthal položil roko na ramo ter zaupljivo dejal: »Pomirite se, gospod baron; proti temu ker hočem shraniti hipoteko v svoji hiši, ne smete imeti nikakih pomislekov. To želim le zato, da bom pomirjen; s hipoteko pa ne morem uganjati prav nikake zlorabe. Vsak jurist vam mora priznati, da se pri kupčijah redko obnaša kdo tako, kakor se jaz proti vam. Velikokrat se prelomi dana beseda, toda če se lahko smatra na svetu kaka stvar za trdno, tedaj brez dvoma velja za me vaša častna beseda. Moje ravnanje, gospod baron, ni trgovsko, ampak samo prijateljsko.«

Ehrenthal je govoril te besede z nekakim izrazom prisrčnosti, ki ni bila povsem hlinjena. Njegova ponudba je v resnici kazala veliko zupanje. Po dolgih posvetovanjih z Izigom je prišel na to misel. Vedel pa je tudi, da bo potreboval plemenitaš razen teh dvajset tisoč, še marsikak drugi kapital, in bilo je v

interesu trgovčevem, da dobi baron ostali denar brez težkoče. — In zaupal mu je. On, pretkani lopov je imel trdno vero v baronov plemeniti čut.

Ko je Ehrenthal odšel v hišo k plemenitašu, je vprašala Lenora Bernarda: »Želite-li si ogledati park?« Bernard je molče sledil in boječe gledal na aristokratinjo, ki je ponosno korakala pred njim; ni se dosti menila za njegovo navzočnost. Na zeleni livadi, ki je nekdanj Antona tako očarala, je obstala in pokazala z roko na peščeno pot. »Tu pelje pot k jezeru in tamkaj dalje na vrh.« Dvignila je roko k poslovilni kretnji: Bernard pa je začuden ogledoval prostor, kjer je stal stolpišče na gradu, rastline, ki so se ovijale okrog balkona, ter je presenečen vskliknil: »Vse to sem že nekdanj videl, in vendar še nisem bil nikoli tu!«

»Kolikor vem,« je odvrnila Lenora, »hiša ni prišla v mesto; videli ste najbrž kako drugo podobno.«

Bernard se je spomnil: »Že vem, grad sem videl naslikan v sobi pri nekem prijatelju. On vas najbrž pozna,« je veselo dostavil, »in vendar mi ni nikoli nič govoril o vas.«

»Kako se imenuje dotični gospod, ki naj bi bil vaš prijatelj?«

»Neki gospod Wohlfahrt.«

Gospodična se živahno okrene proti Bernardu: »Wohlfahrt? Trgovec pri tvrdki T. O. Schröter? Je-li ta? — In ta gospod, pravite, da je vaš prijatelj? Kako pridete do tega znanja?« ga je vprašala s strogim glasom in se postavila predenj kot učitelj, ki zaslišuje malega falička, ki je ukradel jabolko.

Bernard je pričel pripovedovati, kako je spoznal Antona in kako je vzljudil tega prijatelja zbog njegovih vrlin. Pri tem je izginil precejšen del njegove boječnosti, in tudi strogost gospodične se je zelo omilila.

Lenora se ni mogla dovolj nadržati. »Čudovito, nerazumljivo!« je ponavljala venomer. »Torej, kako se godi gospodu Wohlfarthu?« je končno vprašala. »Povejte mi hitro kakšen je; je-li vesel? Gotovo ima mnogo dela?«

Bernard je pripovedoval, vedno zgovornejši je postajal. Lenora je sedla v vrtno lopo in mu milostno pokimala naj se vsede njej nasproti. Ko je končal s pripovedovanjem, je prijazno dejala: »Iz srca moram čestitati, če je Wohlfahrt vaš prijatelj. On je vrlo dober človek, upam, da ste tudi vi.«

Bernard se je nasmehnil: »Med svojimi knjigami imam zelo malo

priložnosti, da bi pokazal to lastnost. Živim tiho sam zase in pridem kaj malo v dotiko z ljudmi.«

»Neprestano študiranje bi ne bilo za me. Saj se vam tudi na obrazu pozna, da se malo gibate na svežem zraku. Pojdite, vas popeljem malo na okrog. Pokrijte se vendar!«

Vodila ga je po parku, kakor Antona nekdanj Bernard je bil velikomestni otrok in ni mu bilo nič tuje, kar je tu videl. Za to ga niso zanimali visoki vrhovi dreves, niti cvetoče gredice, niti ne umetni stolpički na grajski strehi — njegove oči so vidle le gospodično pred njim. Pogled na fina usteca, ponosne oči, vitke ude krepke deklice je ubogega učenjaka popolnoma prevzela. S svojim smehom, pri katerem so se pokazali njeni mlečnobeli, mali zobje, ga je popolnoma očarala.

Dospela sta do mesta, kjer so kopali temelj za novo tvorniško zgradbo. Delavci so imeli odmor in tako je bil kraj popolnoma zapuščen. »Kako dolgočasno je zdaj tu,« je potolažila Lenora, »grmičje je polomljeno in tudi drevesa so poškodovana. Zaradi tujih delavcev pridemo mi le redkokdaj semkaj. Tudi vaški otroci so postali predrzni; kraj so si zbrali za svoje igrišče in ni jim mogoče tega zabraniti.«

(Dalje sledi.)

organizacijo prometne službe, da izvrše vse potrebne izpremembe, da bi vsaj glavne proge bile v rokah sposobnih in izkušenih železničarjev.

ITO ZOBNA PASTA sigurno odstranjuje močni tobačni duh iz ust.

Razno.

Izvoz volne iz Ogrske. Rok, do katerega se more iz Poljske brez izvoznih pristojbin izvažati volno in volnene odpadke (od ovčjih kož) je ogrska vlada podaljšala do 30. 1. m.

Čehoslovaški krompir za Madžarsko. Kakor poročajo budimpeštanski listi, je ogrsko ministrstvo za kmetijstvo že začelo z razdelitvijo krompirja za seme, katerega je dobilo iz Čehoslovaške in Poljske. Razdelitev krompirja se vrši že sedaj, ker bi pri razdelitvi v spomladni obdelovanje krompirja zakasnelo. Krompir za seme se deli med zainteresente na vagone z 20%, odnosno 30% iznad dnevno ceno krompirja za kuhanje.

Barvni trakovi

za vse pisalne in računske stroje

THE REX CO., LJUBLJANA.

Modra galica iz reparacijskih dobav. Ministrstvo poljedelstva in vod je prejelo večjo množino modre galice in je te množine odkazalo za enkrat 50.000 kilogramov posameznim krajem v naši državi.

Določbe za mednarodni radiotelegrafski promet. Naloga posebnega strokovnega odbora, ki se je sestala dne 14. 1. m. v Ženevi, bo, da odloči mednarodne predpise, ki bi veljali za ves radiotelegrafski promet. Zborovanje se je vršilo pod okriljem društva narodov. Odbor je sestavljen iz višjih uradnikov italijanskega, francoskega in angleškega brzojavnega ministrstva.

Najboljši

PREMOG, DRVA IN OOLJE

kupite najceneje pri

Družbi Ilirija, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.

Tržna poročila.

Zagrebska blagovna borza 15. novembra. Na produktni borzi notirajo: pšenica bačka, 79-80 kg, denar 295, roba 300, koruza stara, franko Indija, denar 240, roba 245, oves slavonski, paritefa Zagreb, roba 245, moka baza »0«, Ada Szekely, denar 505, roba 525.

Novosadska blagovna borza 15. novembra. Na produktni borzi notirajo: pšenica bačka, 79-80 kg, 2%, 2 vagona 293 do 300, 79-80 kg, 2%, duplikat kasa, 12 vagonov 300, ječmen bački, 68-69 kg, pomladni, duplikat kasa 250, oves bački, Subolica, povpraševanje 215, bačka, šlep Kanal, duplikat kasa, 20 vagonov 215, sremski Beograd, 2 vagona 220, koruza bačka, 5 vagonov 210, za september, duplikat kasa, 2 vagona 205, za februar, duplikat kasa, 5 vagonov 225, za marec-april, 2 vagona 210, za april-maj, duplikat kasa, 20 vagonov 245, za avgust, 2 vagona 200, moka baza »0s«, ponudba 490, »5«, duplikat kasa, ponudba 420, »7«, duplikat kasa, ponudba 275. Tendenca mlačna.

S tržaškega blagovnega trga. Premog. Uvoz angleškega premoga je v zadnjem času znatno narasel, vendar pa se večina uvoženega premoga zopet izvažava v zaledje Trsta. V Trstu se nahaja sedaj okoli 10.000 ton angleškega premoga in koks. Sedanje cene so sledeče: Cardiff 200 do 220. lir, Newcastle 180 do 190. lir, škotski premog

170 do 180. lir, franko v vagonu v Trstu. Ker kažejo cene na Angleškem stremljenju navzgor, ni izključeno, da bodo cene premogu poskočile, ako v Angliji zopet ne naslopi padanje cen. Prevozni stroški iz Anglije v Trst gredo tudi navzgor in so poskočili od 11 šilingov 6 pence na 12 šilingov.

Sladkorni trg. (Praga). Po dobi padanja cen so v prelečenem tednu cene sladkorju, posebno v New-Yorku, zopet poskočile. Cenilne svetovne produkcije sladkorja, ki jih je izdal Willet, niso napravile posebnega ulisa, dasiravno predvidevajo povišek produkcije lanskega leta za 1.197.972 ton. Willet je namreč dobil svoje podatke od F. O. Lichta ter ni podal nič novega. Glede Kube poroča Willet v svojih tedenskih poročilih, da prihajajo od tam zelo nenakomerna poročila. Kraji, ki so obetali dobro letino, niso imeli zadosti vlage ter uspeh ni bil bogve kako ugoden. F. O. Licht je svojo cenitev evropskega pridelka sedaj znižal za 189.500 ton, kar pa tudi ne bo zadoščalo, ker je Češka z 950.000 tonami, Francoska pa z 500 tisoč tonami previsoko cenjena. Na podlagi nove cenitve F. O. Lichta se zniža pričakovana nadprodukcija na približno 1.000.000 ton. Kaj pa naj pomeni povišek svetovne produkcije za 1.000.000 ton? Ta količina odgovarja 5½% lanskega pridelka toda le 5.4% pridelka 1914-1915. Pred vojno je naraščala svetovna potreba sladkorja letno za povprečno 3%, vsled vojne pa se je to naraščanje prekinilo, kajli sicer bi znašala letna potreba že 22 milijonov ton, kar skoro ni verjetno. Mirno pa se lahko trdi, da 5.4% povišek svetovne produkcije na 9 let ničesar ne pomeni, ker znaša v povprečju le 0.6% letno, torej peli delnormalnega letnega poviška pred vojno. Iz tega je razvidno, da lahko svetovna sladkorna produkcija uspešno raste ter ne bo nastala nadprodukcija. V letošnjem letu se ne bodo od starega pridelka nikake zaloge prenesle v novo poslovno dobo. Disparitela med cenami starega in

Trgovski koledar za leto 1924

izda v kratkem Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani, Gradišče 17/l., kamor je nasloviti naročila.

novega pridelka je povzročila, da se nabavljajo le najnujnejše potrebe, da prodajalcem ne ostane v zalogi dražji sladkor, ker pričakujejo cenejšega. Iz teh razmer je razvidno, da bo konzum nadprodukcijo sladkorja od 1.000.000 ton prav lahko prenesel.

(Trst). Uvoz velikih množin neprodanega sladkorja in slaba naročila iz naših odjemalnih krogov so na cene neugodno uplivala, kar je lukajšnje tržišče oslabilo.

(Osijek). Cena sladkorju osiješke tvornice je padla na 17.50 Din in to vsled konkurence tvornice Vrha in Cervenka.

Gradbeno podjetje
Ing. Dukić in drug
= Ljubljana =
Bohoričeva ulica 24

NA VELIKO IN MALO!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezeno, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

TVRDKA A. VOLK LJUBLJANA
Veletrgovina žita in mlevskih izdelkov priporoča iz svoje zaloge vse vrste pšenične moke najboljših banaških mlinov, otrobe, koruzne in ajdove izdelke, kašo, ješprenj, nadalje pšenico, koruzo, oves, fižol in druge poljske pridelke.
Telefon štev. 449.
Brzjavni: VOLK.
ZAHTEVAJTE PONUDBE!

Medicinal - Konjak

Zahtevajte samo:

Medicinal-Konjak	z modrim križcem
Jamaica-Rum	z modrim križcem
Konjak-Rum	z modrim križcem
Citrone-Rum	z modrim križcem
Medicinal-Pelinkovac	z modrim križcem
Najfinejši krem-likier	z modrim križcem
Slivovko in brinjevec	z modrim križcem

„ALKO“ Ljubljana

Medicinal - Konjak

Veletrgovina A. Šarabon v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deže ne pridelke, raznovrstno rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

Poziv k subskripciji delnic II. emisije Celjske posojilnice d. d. v Celju.

Vsled sklepa izrednega občnega zbora z dne 16. oktobra 1923 v to pooblaščenim upravnim svetom Celjske posojilnice d. d. v Celju provaja na podlagi pooblastitve ministrstva za trgovino in industrijo z dne 10. oktobra 1922 VI. št. 4788 zvišanje delniške glavnice

od Din 1.000.000— na Din 2.500.000— z izdajo 15.000 komadov delnic II. emisije po Din 100— nominale v skupnem iznosu Din 1.500.000—

in to pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo pravo prevzeti na vsako delnico I. emisije eno delnico druge emisije po kurzu Din 120— tako, da prevzamejo dosedanji delničarji 10.000 komadov novih delnic II. emisije v skupnem iznosu po Din 1.000.000—. V svrhu izvršitve opcije morajo v nižje navedeni dobi predložiti dosedanji delničarji delnice I. emisije brez kuponskih pol pri nižje navedenih mestih v svrhu zaznambe izvršitve opcije II. emisije.
2. Novim reflektantom se ponudi 5000 delnic po Din 100— v skupnem nominalnem iznosu po Din 500.000— po kurzu Din 220—.
3. Profivrednost subskribiranih delnic je vplačati lakoj ob subskripciji v gotovini. Subskribentom se izroči o plačilu potrdilo, na podlagi katerega se bodo pozneje izročile nove delnice.
4. Nove delnice imajo kupon za leto 1924 ter ne participirajo na čistem dobičku leta 1923, vendar dobijo imetniki novih delnic 8% obresti od dne plačila novih delnic do 1. januarja 1924.
5. Subskripcija traja od 10. novembra do 30. novembra 1923. V subskripcijskem roku neizvršeno opcijsko pravó ngasne po preteku tega roka.
6. Kot subskripcijski mesti sta določeni:
Celjska posojilnica d. d. v Celju,
Savinska posojilnica r. z. z n. z. v Žalcu.
7. Dodelitev delnic je pridržana upravnemu svetu družbe, za nedodeljene delnice vplačano gotovino se vrne najpozneje do 5. decembra 1923.
8. Uspeh te emisije delnic je zasiguran po sindikatu.

Celje, dne 9. novembra 1923. **Upravni svet Celjske posojilnice d. d. v Celju.**

KAMENIT
TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA
DRUŽBA
Z.O.Z.

LAŠKO
Slovenija

Ustanovljeno leta 1910.
Dolgoletna garancija za dobro
kakovost.
Cenejše kakor ilovna opaka.

Kamenit sestoji iz azbesta (ka-
men) in portland-cementa, vsled
tega je streha vedno močnejša
in ne zahleva nobenega popra-
vila.

Dolžnost vsakega poseznika strehe
je, da si naroči večno lrpčno in
ognja varno streho iz

KAMENITA = ETERNITA.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gospodarska c. 2.

Strojarski stroji izdelani za potrebe
gospodarske konfakcije in ele-
ktrarne. Izdelava in popravila
v Ljubljani, Linceu, Ljubljani, L. 1867.
Vselej poučuje brezplačno
Pisalni stroji „ADLER“.

Ceniki zastoj in franko. Začasno znižane cene.
Kolesa iz prvih tovarov: Dürkopp,
Styria, Weifenrad.

Wertheim - blagajne

za vzidanje

vloma in ognjavarne, v vsakem stanovanju ozir. prostoru
z majhnimi stroški nevidno namestljive, v 6 različnih
velikostih dobavlja in popis s cenikom brezplačno razpošilja
LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA, LJUBLJANA
Bleiweisova cesta št. 18

!! Provizijski zastopniki naj se javijo !!

Fran Ravnikar

Ljubljana
Linhartova ul. 25

Stavbeno in umetno tesarstvo,
stavbeno mizarstvo, parna žaga
in lesna industrija.

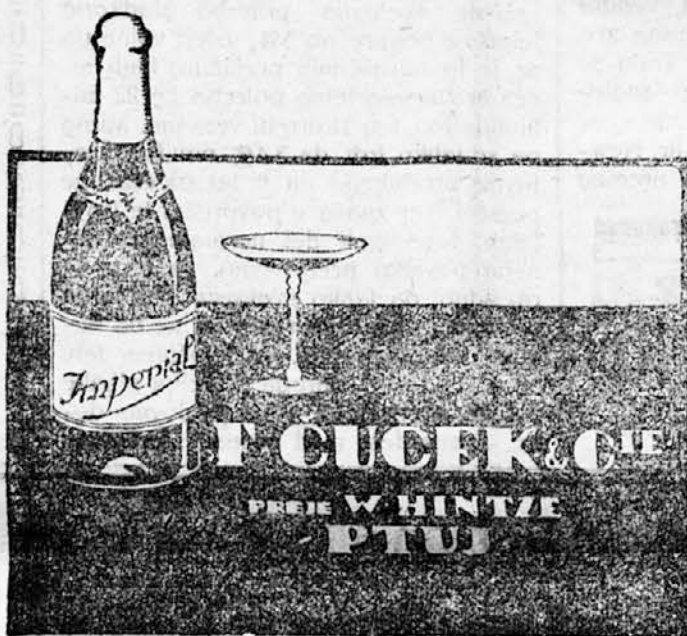
Telefon št. 415.

Pošt. ček. zavod št. 11.428.

Prevzemanje zgradb, hiš, vil, stolpnih
streh, vrtnih utic, balkonov, verand,
stopnic, vrat, oken, mrežaste nosilnice
za industrijske stavbe, za večje raz-
petine od 12 do 40 metrov po mojem
sistemu.

AVTO

bencin, pnevmatika olje, masi, vsa
popravila in vožnja. Le prvovrstno
blago in delo po solidnih cenah nudi
Jugo-Avto, d. z. o. z. v Ljubljani.

JUG & ZUPANČIČ

CELJE, Narodni dom.

Manufaktura en-gros.

Manufaktura en-gros.

Zastopstvo in tovarniška zaloga tovarov

FRANC M. RHOMBERG v Dornbirnu in J. G.
ULMER v Dornbirnu.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja

premog

iz slovenskih premogovnikov
inozemski premog in koks

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih
cenah premogovnikov za domačo uporabo,
kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
na debelo

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno

la čehoslovaški in angleški koks
za livarne in domačo vporabo,
kovaški premog, črni premog in
brokete.

NASLOV:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15, II. nadstr.

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit,
koks za kovače ter livarne, bencin in
amerikanski petrolej vedno v zalogi.

Čilski soliter,
žveplo in modra galica.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.
Najboljši šivalni stroji v vseh opre-
mah Gritzner, Kaiser, Adler za rod-
binsko in obrtno rabo, istofam igle,
olje ter vse posamezne dele za vse
sisteme. Na veliko in malo!

LJUBLJANA

SINON GREGORČICEVA ULICA 13

Telefon števil. 552

se priporoča

za naročila vseh v njeno stroko
spadajočih del.

Izvršitev točna in solidna!

„Svetla“

Telefon št. 588.

d. d.

LJUBLJANA

CENTRALA:

RIMSKA CESTA 2

HILŠERJEVA ULICA 5

PODRUŽNICE:

DUNAJSKA CESTA 20

MESTNI TRG 25

Maribor

Zagreb

Beograd

TOVARNISKA ZALOGA POLNOGUMIJASTIH OBROČEV,
pnevmatike in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto-delov
in vsakovrsnega auto-materijala.

Na razpolago

STISKALNICA za montiranje polnogumijastih obročev.

VELIKA ZALOGA ELEKTRO-MATERIJALA.

Zastopstvo svetlovnih tovarov.

Solidna in točna postrežba.

Cene brez konkurence.

